

Sygn. akt I C 420/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2020 roku

Sąd Rejonowy w Grudziądzu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Marcin Kolasiński

Protokolant: sekretarz sądowy Beata Pułka

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2020 roku w Grudziądzu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółka Akcyjna z siedzibą w B.**

przeciwko **Z. S.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego Z. S. na rzecz powoda (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. kwotę 478,36 zł (czterysta siedemdziesiąt osiem złotych i 36/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 2 lutego 2020 roku do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od powoda (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. na rzecz pozwanego Z. S. kwotę 1.560,70 zł (jeden tysiąc pięćset sześćdziesiąt złotych i 70/100) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sygn. akt I C 420/20

UZASADNIENIE

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniosła pozew przeciwko Z. S. o zapłatę kwoty 7.762,58 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od 2 lutego 2020 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że pozwany zobowiązał się poprzez podpisanie weksła do zapłaty 1 lutego 2020 roku kwoty dochodzonej pozwem, jednakże nie dokonał na rzecz powódki żadnej wpłaty (k. 3). W piśmie procesowym z 24 marca 2020 roku strona powodowa sprecyzowała żądanie pozwu w ten sposób, że domagała się zasądzenia należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (k. 18).

W odpowiedzi na pozew pozwany Z. S. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu. Pozwany przyznał fakt wzięcia pożyczki i wskazał, że z tego tytułu zapłacił co najmniej 10.000 zł. Pozwany zakwestionował koszty udzielenia pożyczki w wysokości 9.664 zł, powołując się na występujące w umowie klauzule niedozwolone i wprowadzenie go przez powódkę w błąd co do rzeczywistych kosztów pożyczki (k. 25-28).

W piśmie procesowym z 29 czerwca 2020 roku, strona powodowa podtrzymała żądanie pozwu oraz wyjaśniła, jakie należności składały się na zobowiązanie pozwanego, jak również uzasadniła, na jakiej podstawie domagała się zasądzenia poszczególnych należności. W szczególności powódka wskazała, że na wynagrodzenie prowizyjne składały

się podatek dochodowy CIT, wynagrodzenie za pośrednictwo w zawarciu umowy oraz koszt pozyskania kapitału pożyczki. Ponadto strona powodowa zaprzeczyła, ażeby wypełniła weksel niezgodnie z deklaracją wekslową, jak również temu, że w umowie znajdowały się klauzule abuzywne (k. 34-38).

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 23 czerwca 2017 roku Z. S. zawarł z (...) S.A. w B. umowę pożyczki w wysokości 8.000 zł, a faktyczna całkowita kwota do zapłaty wynosiła 17.664 zł (część B umowy). Na podstawie umowy biorący pożyczkę zobowiązany był ponieść opłatę przygotowawczą w wysokości 129 zł, wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 6.539 zł oraz wynagrodzenie za skorzystanie z usługi (...) w wysokości 1.300 zł (pkt 1.4. umowy). Z. S. zobowiązany był do spłaty pożyczki w 48 miesięcznych ratach po 368 zł każda (pkt 2.1. umowy). Pożyczka była oprocentowana według stałej stopy procentowej wynoszącej 9,72 % w skali roku (pkt 1.2. umowy). Odsetki umowne za cały okres kredytowania miały wynosić 1.696 zł. Strony przewidziały odsetki za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie (pkt 4.1. umowy). Dodatkowa usługa (...) polegać miała na możliwości jednorazowego odroczenia terminów płatności maksymalnie dwóch rat albo bezpłatnego obniżenia o 50 % maksymalnie czterech kolejnych rat (pkt 15 umowy). Zabezpieczeniem pożyczki był podpisany przez Z. S. weksel in blanco, w którym zobowiązał się do dokonania zapłaty na rzecz dającej pożyczkę (...) S.A. (pkt 3.1(a) umowy). Zgodnie z deklaracją wekslową, pożyczkodawca był uprawniony do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu wynikającemu z umowy. Pożyczkodawca był uprawniony do wypowiedzenia umowy z 30-dniowym okresem wypowiedzenia w przypadku m.in. gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni (pkt 8.1(a) umowy).

Z. S. tytułem przedmiotowej umowy spłacił kwotę 9.936 zł, po czym zaprzestał uiszczać rat pożyczki. Pismem z 4 grudnia 2019 roku został wezwany do zapłaty zaległych wymagalnych rat pożyczki w terminie 7 dni, a pismem z 2 stycznia 2020 roku (...) S.A. wypowiedziała umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia, poinformowała o wypełnieniu weksla na kwotę 7.762,58 zł, na którą składały się kwota niespłaconej pożyczki (7.728 zł) i odsetki umowne za opóźnienie (34,58 zł), oraz wezwała do zapłaty tejże sumy w terminie do 1 lutego 2020 roku.

Dowody :

- wypełniony weksel in blanco (kserokopia k. 4),
- wypowiedzenie umowy pożyczki wraz z wezwaniem do wykupu weksla (k. 5),
- karta klienta (k. 37-38),
- historia spłaty pożyczki (k. 39),
- wyliczenie odsetek za opóźnienie (k. 40),
- umowa pożyczki z 23.06.2017 r. z załącznikami (k. 41-46),
- deklaracja wekslowa (k. 47, 48),
- wezwanie do zapłaty z 4.12.2019 r. wraz z potwierdzeniami nadania i odbioru (k. 49-55),
- wypowiedzenie umowy pożyczki z 27.11.2019 r. wraz z potwierdzeniami nadania i odbioru (k. 56-62).

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony powyżej stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty przedłożone przez stronę powodową, które stanowiły w pełni wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Powódka dochodziła roszczenia przeciwko pozwanemu na podstawie udzielonej pożyczki oraz zabezpieczającego tę pożyczkę weksla in blanco, wypełnionego na kwotę 7.762,58 zł i z terminem płatności 1 lutego 2020 roku. Zgodnie z art. 9 zdanie pierwsze ustawy z 28 kwietnia 1936 roku – Prawo wekslowe (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 160), wystawca odpowiada za przyjęcie i za zapłatę wekslu. Z kolei według art. 10 te samej ustawy, jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Oznacza to, że w stosunku do pierwszego wekslobiorcy – będącego kontrahentem z porozumienia wekslowego – zarzut niezgodnego z porozumieniem uzupełnienia weksla może być podnoszony bez ograniczeń. Natomiast w myśl art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Zdaniem strony powodowej, całkowita wysokość zobowiązania pozwanego z tytułu umowy pożyczki powinna wynosić 17.664 zł, w tym 8.000 zł tytułem kapitału pożyczki, 129 zł tytułem opłaty przygotowawczej, 6.539 zł tytułem wynagrodzenia prowizyjnego, 1.696 zł tytułem odsetek kapitałowych oraz 1.300 zł tytułem kosztów dodatkowej usługi (...). Ponadto, na roszczenie powódki składały się odsetki umowne za opóźnienie w wysokości 34,58 zł (k. 5, 40).

Okolicznością bezsporną było, że pozwany dokonał wpłat na rzecz powódki w łącznej wysokości 9.936 zł (k. 46).

Nie budziła wątpliwości ani zasadność, ani wysokość roszczenia odnośnie do obowiązku zwrotu kwoty kapitału pożyczki (8.000 zł), skoro pozwany taką sumę od powódki rzeczywiście otrzymał.

W ocenie sądu, zaakceptować należało również sam fakt pobrania, jak i wysokość opłaty przygotowawczej za czynności związane z przygotowaniem umowy (129 zł). Oczywistym powinno być, że z czynnościami powódki związanymi z przygotowaniem umowy związane były określone koszty, np. w postaci kosztów wydruku dokumentów czy ogólnych kosztów administracyjnych. Wysokość opłaty przygotowawczej, która stanowiła około 1,5 % kapitału pożyczki, nie była przy tym wygórowana.

Roszczenie powódki było również zasadne w zakresie odsetek kapitałowych należnych za czas trwania umowy, tj. za 30 miesięcy, w łącznej wysokości 1.438,38 zł, zgodnie z harmonogramem spłat stanowiącym załącznik nr 1 do umowy (k. 46).

Na akceptację zasługiwało także żądanie zapłaty odsetek umownych za opóźnienie w wysokości 34,58 zł, albowiem fakt pozostawania pozwanego w opóźnieniu nie budził wątpliwości.

Zastrzeżenia sądu budziła natomiast wysokość roszczenia powódki o zapłatę wynagrodzenia prowizyjnego (6.539 zł) oraz wynagrodzenia za opcję (...) (1.300 zł).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania z urzędu na podstawie art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady (...) z 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29), czy postanowienia stosowane w umowach zawieranych z konsumentami nie stanowią nieuczciwych warunków umownych, tak by nie mogły one wywoływać wiążącego skutku wobec konsumenta (tak np. wyrok (...) z 13 września 2018 roku w sprawie C-176/17 z udziałem (...) S.A.; podobnie Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z 20 czerwca 2018 roku, III CZP 29/17).

Jeżeli chodzi o wynagrodzenie prowizyjne (6.539 zł), już prima facie wysokość tejże prowizji w stosunku do kwoty pożyczki uznać należało za wygórowaną i to w sposób rażący (art. 385¹ § 1 k.c.), gdyż stanowiła około 82 % wypłaconej kwoty. Zdaniem sądu, zaakceptowanie wysokości prowizji wskazanej w umowie, faktycznie stanowiłoby obejście przepisów o odsetkach maksymalnych (art. 359 § 2¹ k.c.), pełniąc funkcję dodatkowego, nienależnego wynagrodzenia dla dającej pożyczkę. Takie postanowienie umowne naruszało również zasady współzycia społecznego (art. 5 k.c.), albowiem pożyczkodawca miał otrzymać od pozwanego dodatkowe świadczenie bez ekwiwalentnego świadczenia

ze swojej strony. Wynagrodzenie dla powódki za korzystanie z kapitału pożyczki zostało już bowiem przewidziane w formie odsetek kapitałowych, ustalonych do tego w wysokości prawie maksymalnej. W ocenie sądu fakt, że pozaodsetkowe koszty kredytu mieszczą się w granicach przewidzianych w art. 36a ustawy z 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1083 ze zm.), nie może oznaczać całkowitej dowolności w ustalaniu tychże kosztów i prowadzić do obejścia innych przepisów. To przede wszystkim tak zawyżone pozaodsetkowe koszty pożyczki sprawiały, że kwota, którą według powódki miał spłacić pozwany (17.664 zł), ponad dwukrotnie przekraczała sumę, którą biorący pożyczkę rzeczywiście otrzymał (8.000 zł).

Zdaniem sądu, strona powodowa nie uzasadniła wystarczająco naliczenia wynagrodzenia prowizyjnego w tak znacznej wysokości. Choć w piśmie procesowym z 29 czerwca 2020 roku (k. 34-35) powódka wskazywała, jakie koszty miałyby składać się na prowizję (podatek dochodowy CIT, wynagrodzenie za pośrednictwo w zawarciu umowy oraz koszt pozyskania kapitału pożyczki), to – w ocenie sądu – pozaodsetkowe koszty kredytu cały czas nie zostały wystarczająco wykazane co do wysokości. Ponadto duże zastrzeżenia budzi samo zaliczenie wskazywanych elementów do pozaodsetkowych kosztów kredytu. Kwota podatku CIT była wtórna do wysokości prowizji i nie stanowiła kosztu, lecz skutek jej pobrania. Powódka nie powinna też przerzucać na biorących pożyczki własnych kosztów prowadzenia działalności gospodarczej typu wynagrodzenie pośrednika (doradcy finansowego) czy kosztu pozyskania kapitału pożyczki, a przynajmniej nie w tak wygórowanej wysokości.

Co do kosztów dodatkowej opcji (...), zdaniem sądu, skoro pozwany w umowie zgodził się na objęcie go usługą w postaci pakietu dodatkowych uprawnień, to powódce co do zasady należało się wynagrodzenie za tę usługę. Nie można jednak przyjąć, że przysługiwało ono w pełnej wysokości nawet w przypadku wcześniejszego zakończenia umowy. Wszak (...) polegał, ogólnie ujmując, na uprawnieniu biorącego pożyczkę do odroczenia terminów płatności części rat albo bezpłatnego obniżenia części rat. Wobec rozwiązania umowy pożyczki przez wypowiedzenie, automatycznie wygasła również możliwość skorzystania przez pozwanego z tego pakietu, a powódka nie była już zobowiązana do odraczania płatności rat czy obniżania ich wysokości. W ocenie sądu, postanowienie umowne, według którego konsument miałby być zobowiązany do zapłaty całości wynagrodzenia za określoną usługę, pomimo że druga strona jest zwolniona z dalszej części swojego świadczenia w ramach tej usługi, pozostawało w sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały interesy tego pierwszego (art. 385¹ § 1 k.c.). W tej sytuacji, zdaniem sądu, wynagrodzenie za (...) powinno zostać rozliczone proporcjonalnie do czasu trwania umowy, tj. za okres 30 miesięcy (do stycznia 2020 roku włącznie). Reasumując, z tytułu wynagrodzenia za (...) roszczenie powódki było zasadne co do kwoty 812,40 zł (30 miesięcy x 27.08 zł, zgodnie z harmonogramem spłat stanowiącym załącznik nr 1 do umowy (k. 46).

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że przedstawioną powyżej ocenę postanowień umownych stosowanych przez (...) S.A. dotyczących wynagrodzenia prowizyjnego i za skorzystanie z usługi (...) można uznać za utrwaloną w orzecznictwie Sądu Rejonowego w Grudziądzu oraz Sądu Okręgowego w Toruniu.

W konsekwencji powyższych uwag uznać należało, że weksel zabezpieczający umowę pożyczki z 23 czerwca 2017 roku został wypełniony przez powódkę niezgodnie z deklaracją wekslową, albowiem suma pieniężna do zapłaty nie odpowiadała rzeczywistemu zadłużeniu wystawcy. Całość zobowiązania pozwanego z tytułu umowy powinna bowiem wynosić 10.414,36 zł, na którą to kwotę składały się; kapitał pożyczki (8.000 zł), opłata przygotowawcza (129 zł), część wynagrodzenia za usługę (...) (812,40 zł), odsetki kapitałowe za czas trwania umowy (1.438,38 zł) oraz odsetki umowne za opóźnienie (34,58 zł). Tak obliczone zobowiązanie pozwanego należało obniżyć o sumę dokonanych wpłat (9.936 zł), w związku z czym do zapłaty pozostało jeszcze 478,36 zł.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 9 i 10 ustawy – Prawo wekslowe oraz art. 720 § 1 k.c. i 481 § 1 i 2 k.c., orzeczono jak w punkcie I. sentencji wyroku.

W pozostałej części powództwo podlegało oddaleniu jako niezasadne, o czym orzeczono w punkcie II. sentencji wyroku.

O kosztach procesu w punkcie III. wyroku orzeczono na zasadzie art. 100 k.p.c. i art. 98 § 1¹ k.p.c. Powódka wygrała niniejszą sprawę w 6,2 %, ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 2.317 zł z tytułu opłaty sądowej od pozwu w kwocie 500 zł, wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 1.800 zł (§ 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych /Dz. U. z 2018 r., poz. 265/) oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Należał jej się zatem od pozwanego zwrot kwoty 143,65 zł, stanowiącej 6,2 % poniesionych kosztów procesu. Pozwany natomiast wygrał sprawę w 93,8 %, ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 1.817 zł z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 1.800 zł oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Należał mu się zatem od powódki zwrot kwoty 1.704,35 zł, stanowiącej 93,8 % poniesionych kosztów procesu. Po stosunkowym rozliczeniu tych kosztów, sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.560,70 zł.